

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για την πρόταση νόμου «Ο περί της Δέκατης Τέταρτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2016»

Παρόντες:

Γεώργιος Γεωργίου, πρόεδρος

Πανίκος Λεωνίδου

Δημήτρης Δημητρίου

Άριστος Δαμιανού

Μη μέλη της επιτροπής:

Ανδρέας Πασιουρτίδης

Γιώργος Λιλλήκας

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου

Γιώργος Περδίκης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε από τον βουλευτή του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών κ. Γιώργο Περδίκη, σε πέντε συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ 25 Σεπτεμβρίου 2019 και 27 Νοεμβρίου 2019. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, συνοδευόμενος από υπηρεσιακούς παράγοντες, καθώς και εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και του Υπουργείου Εσωτερικών. Ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται επίσης ότι στο στάδιο της συζήτησης της πρότασης νόμου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Κώστας Κωνσταντίνου, Ευανθία Σάββα και Κωστής Ευσταθίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του άρθρου 64 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ώστε πολίτης της Δημοκρατίας να δικαιούται να υποβάλει υποψηφιότητα για το αξίωμα του βουλευτή, εφόσον συμπληρώσει το εικοστό πρώτο έτος (21^ο) της ηλικίας του αντί το εικοστό πέμπτο (25^ο) έτος, όπως ισχύει σήμερα.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την πρόταση νόμου, με την προτεινόμενη ρύθμιση παρέχεται η δυνατότητα στους νεότερους να έχουν ενεργό ρόλο και λόγο στα πολιτικά δρώμενα του τόπου και ενισχύεται η συμμετοχή τους στα κοινά. Στην ίδια έκθεση επισημαίνεται ότι ανάλογη ρύθμιση ήδη ισχύει για την εκλογή στα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της πρότασης νόμου, το άρθρο 64 του συντάγματος δεν περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη άρθρα, τα οποία δεν μπορεί καθ' οιονδήποτε τρόπο να τροποποιηθούν ή καταργηθούν. Περαιτέρω, σύμφωνα με το προοίμιο, το δίκαιο της ανάγκης, λόγω της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής και των εξαιρετικών συνθηκών που επικρατούν στην Κύπρο ως αποτέλεσμα αυτής και της μη συμμετοχής των Τουρκοκυπρίων στη λειτουργία της Βουλής, δικαιολογεί τη διατήρηση της εξουσίας της Βουλής των Αντιπροσώπων να τροποποιεί μη θεμελιώδεις διατάξεις του συντάγματος.

Σύμφωνα με τον εισηγητή της πρότασης νόμου, η υπό τροποποίηση πρόνοια του συντάγματος είναι αναχρονιστική και δε συνάδει με τις σύγχρονες αντιλήψεις περί της άσκησης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει υιοθετήσει το κατώτατο όριο ηλικίας των δεκαοκτώ (18) ή των είκοσι ενός (21) ετών ως προσόν εκλογιμότητας στο αξίωμα του βουλευτή. Συναφώς, επισήμανε ότι το κατώτατο όριο ηλικίας ως προσόν εκλογιμότητας στο αξίωμα του ευρωβουλευτή έχει ήδη καθοριστεί στο εικοστό πρώτο (21^ο) έτος, όπως ισχύει για την εκλογή στα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια.

Στο πλαίσιο της συζήτησης ο πρόεδρος της επιτροπής επισήμανε ότι με την προτεινόμενη τροποποίηση επηρεάζεται και το απαιτούμενο κατώτατο όριο ηλικίας για τον διορισμό στο αξίωμα του υπουργού, καθώς, σύμφωνα με το άρθρο 59.1 του συντάγματος, «ουδείς διορίζεται ως υπουργός, ειμή όταν είναι πολίτης της Δημοκρατίας

και έχει τα προσόντα εκλογιμότητας τα απαιτούμενα δι' υποψήφιον βουλευτήν». Επισημάνθηκε συναφώς ότι το εν λόγω άρθρο δεν περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη άρθρα του συντάγματος, τα οποία δεν μπορεί καθ' οιονδήποτε τρόπο να τροποποιηθούν ή καταργηθούν.

Σχολιάζοντας την πιο πάνω επισήμανση του προέδρου της επιτροπής, ο εισηγητής της πρότασης νόμου ανέφερε ότι δεν κρίνει σκόπιμη τη διαφοροποίηση του κατώτατου ορίου ηλικίας για διορισμό στο αξίωμα του υπουργού στην προτεινόμενη ρύθμιση, καθώς εναπόκειται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αποφασίζει κάθε φορά κατά πόσο ένα νέο σε ηλικία πρόσωπο είναι ικανό και κατάλληλο για διορισμό στη θέση αυτή.

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ανέφερε πως, δεδομένου ότι το υπό τροποποίηση άρθρο δεν περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη άρθρα του συντάγματος, εναπόκειται στην πολιτεία να καθορίσει το κατώτατο όριο ηλικίας που κρίνει κατάλληλο για την εκλογή προσώπου στο αξίωμα του βουλευτή και για διορισμό του στο αξίωμα του υπουργού.

Η εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως δήλωσε ότι αρμόδιο υπουργείο, για να τοποθετηθεί επί του υπό συζήτηση θέματος, είναι το Υπουργείο Εσωτερικών.

Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών δήλωσε ότι το εν λόγω υπουργείο δεν εγείρει οποιαδήποτε ένσταση στην προτεινόμενη τροποποίηση.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της μελέτης της πρότασης νόμου η επιτροπή, μέσω ερωτηματολογίου που υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κέντρο για Κοινοβουλευτική Έρευνα και Τεκμηρίωση, ενημερώθηκε για το κατώτατο όριο ηλικίας ως προσόν εκλογιμότητας στο αξίωμα του βουλευτή που ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Από τις απαντήσεις που λήφθηκαν προκύπτει ότι στην πλειοψηφία των χωρών αυτών και

συγκεκριμένα σε είκοσι έξι (26) χώρες το κατώτατο όριο ηλικίας για την υποβολή υποψηφιότητας για το αξίωμα του βουλευτή καθορίζεται στα δεκαοκτώ (18) έτη, σε επτά χώρες καθορίζεται στα είκοσι ένα (21) έτη, σε τέσσερις χώρες καθορίζεται στα είκοσι (25) έτη και μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις, που αφορούν το σώμα της γερουσίας, τίθεται υψηλότερο όριο ηλικίας.

Σημειώνεται επίσης ότι η επιτροπή ενημερώθηκε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω του Νόμου του Συμβουλίου της Ευρώπης, γνωστή ως «Επιτροπή της Βενετίας», κατά την 51^η Σύνοδο της Ολομέλειας, τον Ιούλιο του 2002, υιοθέτησε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με εκλογές, στις οποίες αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι το δικαίωμα του εκλέγεσθαι πρέπει κατά προτίμηση να αποκτάται στην ίδια ηλικία με το δικαίωμα ψήφου και οπωσδήποτε όχι αργότερα από την ηλικία των είκοσι πέντε (25) ετών, εκτός όπου καθορίζεται ειδική ηλικία ως προσόν για την άσκηση ορισμένων καθηκόντων, όπως στην περίπτωση του γερουσιαστή ή του επικεφαλής κράτους.

Ο πρόεδρος και τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, αφού έλαβαν υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν τους, επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν κατά τη συζήτηση της πρότασης νόμου στην ολομέλεια. Σε περίπτωση ψήφησης της πρότασης νόμου, πρέπει να τροποποιηθεί ο τίτλος της, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί της Δέκατης Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2019».

4 Δεκεμβρίου 2019

ΕΣΖ/ΓΧ

23.02.057.026-2016-ek